

UN DELS PERSONATGES LLEIDATANS MÉS RELLEVANTS DEL SEGLE XX

Garcia Lamolla, l'altre centenari

JESÚS NAVARRO

DIRECTOR DEL MUSEU D'ART JAUME MORERA

L'any 2010 se celebra també el centenari del naixement d'un dels personatges més desconeguts de l'art del segle XX al nostre país: Antoni Garcia Lamolla.

Fins ara, ha estat una pràctica comuna, a l'hora d'abordar la trajectòria i obra de l'artista, referir-se gairebé amb exclusivitat a la seva obra surrealista. Però, més enllà de les importants referències, que subratllen de manera molt encertada la transcendència que assolí aquesta obra en el marc de l'avantguarda històrica, poques coses més se n'han dit.

La major part del textos acaben amb breus referències al seu exili a França. Poc bagatge tenint en compte que Lamolla morí l'any 1981 i que el seu retorn normalitzat a Espanya no es produí fins a la dècada dels setanta.

En aquest sentit sembla com si l'exili fos una mena de limbe temporal, mancat de qualsevol mena d'interès. Una situació que l'ha condemnat a un doble silenci: el d'aquells homes i dones que com ell varen tenir que travessar els Pirineus i emprendre un desterrament perllongat, aïllats en la distància, i el que ara, amb el pas dels anys, no hem estat capaços de trencar per mirar de recuperar amb tota normalitat una petita part de la nostra cultura, que és la dels nostre exiliats.

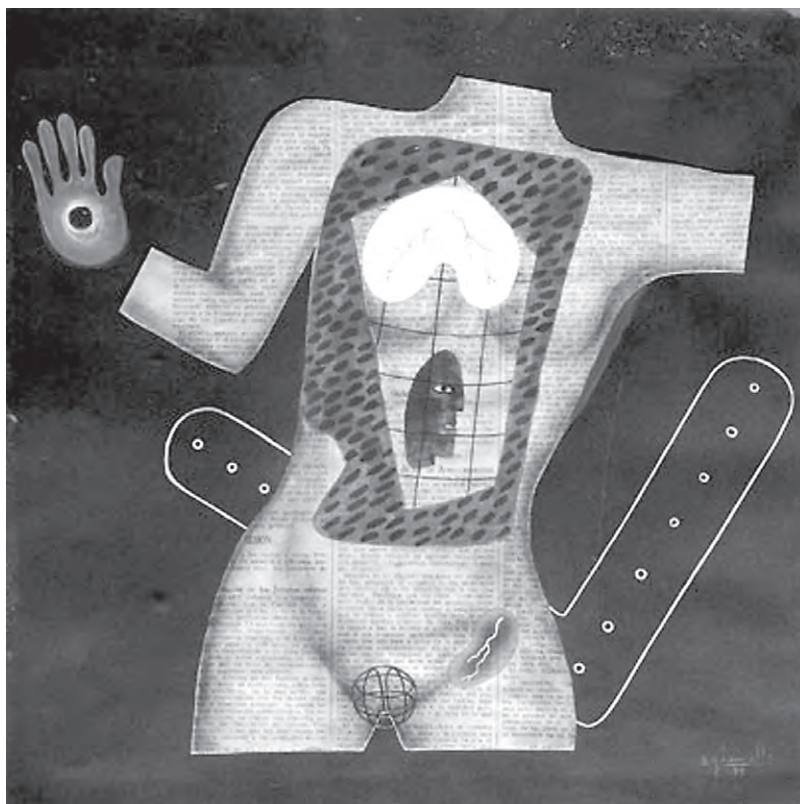
Si l'obra del pintor ja era prou coneguda, al menys pel que fa a l'obra surrealista realitzada a les acaballes dels anys trenta, coneixer el seu itinerari vital es re-

vela com una experiència encisadora. Compartir el seu desvetllament per trencar els límits estrets que imposava una cultura pairal i conservadora com la de la Lleida d'aleshores a l'entrada de la modernitat, assistir a la seva activitat vinculada amb els grans cercles artístics del país, on es barrejaven amb normalitat els noms de Miró, Dalí, Picasso, Garcia Lorca, Eluard, J.V. Foix o Sebastià Gasch, els dels seus companys Cristòfol, Crous i Viola o els d'altres artistes catalans com Esteban Francés i Remedios Varo, o la d'aquells altres que va conèixer a Madrid, Juan Ismael y Maruja Mallo, les activitats o les vetllades lúdiques i creatives d'ADLAN, les grans exposicions a Barcelona, Madrid, Tenerife o París; tot un món mític i engrescador, ple de novetats i de possibilitats, que es va veure esmicolat per l'esclat de la Guerra Civil.

Lamolla, però, no defallí. Donà provés del seu compromís cívic i polític amb la llibertat en una societat immersa en un conflicte fratricida i no dubtà ni un moment en fer costat als més febles, tot posant el seu art al servei d'una societat més justa.

La seva implicació amb els llibertaris a Lleida no li impedí tampoc exercir una decidida tasca en pro del salvament del patrimoni artístic, majoritàriament art sacre, de les comarques de Lleida i del veí Aragó. Ans el contrari, refermaren el seu caràcter aferrissadament independent i la forta convicció en uns valors plurals i oberts, contraris a tota mena de violència.

Condemnat a l'exili com molts dels seus compatriotes, Lamolla travessà la frontera dels Pirineus

La personalitat i trajectòria artística de Lamolla esdevé un mirall en què es reflecteixen les difícils circumstàncies que afectaren tota una generació

i ingressà al camp d'internament del Barcarès, i poc després va suportar les penalitats de l'ocupació alemanya de França. Un món de sofriments i de misèries que Lamolla superaria amb el pas dels anys.

Instal·lat en la població francesa de Dreux, després de l'alliberament, Lamolla faria de la pintura el seu mitjà de vida. Fortament con-

dicionat per la precarietat i les difícils circumstàncies, la seva trajectòria artística es desenvoluparia en diferents direccions. Tot i observar-ne una continuïtat en la seva obra surrealista —però ara amb un registre sensiblement diferent, molt més fosc i tràgic—, apareix també una obra de caràcter simbòlic, amb un marcat i dens expressionisme pictòric i gràfic,

en què són molt presents la iconografia cristiana i la referència a la figura del Quixot, de gran predicament entre els intel·lectuals i artistes espanyols a l'exili.

En aquesta renovada activitat no seria menys important la seva col·laboració gràfica en moltes publicacions de l'exili cultural català i espanyol, independentment de la ideologia de què eren portaveus, tot i que amb una especial predilecció per les de signe llibertari.

Però les difícils condicions de vida dels exiliats espanyols durant la postguerra a França i la certa incomprensió que causa la seva obra entre determinats cercles artístics amb què es relacionà en forçaren no només l'allunyament personal vers aquests últims, sinó que van fer que cada vegada adquireixin més importància en la seva producció el paisatge i la natura morta, arribant a ser un dels paisatgistes més reconeguts del país veí.

En aquest sentit, la personalitat i trajectòria artística de Lamolla esdevenen paradigmàtiques de tota una generació, un mirall en què es reflecteixen les difícils circumstàncies que afectaren tota una generació d'artistes compromesos amb la llibertat i la lluita antifeixista, i que motivà el seu exili; una situació d'allunyament que provocà, finalment, el fet que, durant molts anys, la seva contribució fos ignorada i que les aportacions realitzades des de l'exili quedessin relegades a l'oblit.

Enguany se celebra el centenari del seu naixement, una efemèride que hauria de servir per reparar aquesta situació i incidir en la recuperació completa de la trajectòria d'un artista clau de la nostra història.

LA OPINIÓ DE LOS LECTORES

Enamorat de Lleida...

Estic enamorat de Lleida!! Sento una profunda alegria de poder manifestar aquestes paraules, i em sento orgullós, encara que segur sempre hi ha coses per millorar. El canvi i la transformació que ha fet la nostra ciutat és espectacular, i com sempre sense perdre les nostres arrels.

A Lleida tenim una població de 125.677 habitants i una àrea d'influència de 400.000, si amb aquestes dades mirem la globalitat de la nostra ciutat ens adonem, que estem molt ben posicionats, amb un Parc Científic-Tecnològic, una bona Universitat, bones infraestructures, bons equipaments, bons serveis i com no, molt bon comerç.

Però es veu que encara falta "El Corte Inglés" i que alguns agossarats senten enveja de Tarragona, i menyspreuen el comerç de Lleida, i en concret ... l'Eix Comercial, dient que no hi ha comerç tradici-

onal... i que tots són franquícies... que no hi ha suficient oferta comercial i de preu...

I jo em pregunto, i els 250 associats que tenim?, les 350 botigues? quina millor oferta de diversitat i de preu ens donen més de 200 empresaris diferents! Però clar, això no és suficient, el que ens agradaria és una gran firma, que proporcioni llocs de treball, per destruir-ne d'altres, que l'oferta de preu es monopolitzi, en definitiva que deixi els nostres carres emblemàtics esquitxats, perquè si ens comparem a les altres capitals catalanes, veurem que la seva àrea d'influència, com a mínim, triplica la nostra.

Per això me enorgulleixo quan ens visiten gents d'altres indrets i es queden impressionats de la nostra ciutat, i la valoren positivament, perquè aquí no volem ser iguals que la resta, volem ser Lleidatans.

De la mateixa manera que a una parella, que no estan enamorats, els aconsellàrem

que canviessin de parella, a un Lleidatà, també l'aconsellaria que si no estima aquesta ciutat, amb tots els seus defectes i no la defensa, millor que es busqui un altre indret.

Carles Fontova i Cemeli
PRESIDENT DE L'EIX COMERCIAL

Resposta de l'alcalde Ros a la senyora Neus Llort

Sra. Llort, tal i com vostè cita a la carta publicada a LA MAÑANA el passat dia 16 d'octubre, la Consellera de Justícia, Montserrat Tura, i jo mateix vam presentar l'inici d'obres d'ampliació dels Jutjats del Canyeret a Lleida.

Aquesta actuació és una obra necessària per a les Terres de Lleida per millorar i ampliar l'espai de les dependències judicials. És un equipament que segueix apostant pel Centre Històric i, com a obra pública, genera un important nombre de llocs de treball.

És una actuació que tam-

bé tindrà continuïtat en els nous jutjats, que se situaran on abans hi havia els blocs del seminari, espai en procés d'urbanització per part de l'Ajuntament.

Vostè i un grup de persones van exercir el seu dret a la protesta i la manifestació reclamant menys obres, una millora en les seves condicions laborals i la cobertura de places a l'administració de justícia.

Vostès exercien un dret, però també tenien que respectar el dret de la Consellera i els que l'acompanyàvem a explicar l'obra pública que es realitza i, en canvi, no van deixar de cridar durant tot l'acte, fins i tot quan parlàvem nosaltres i els arquitectes de l'obra.

Pel que fa a la condició de funcionari, no es preocupi, perquè sé què és. Jo mateix ho sóc, de l'Ajuntament de Lleida i de l'Estat, en unes oposicions lliures que vaig guanyar. Això, però, no treu que consideri que, en moments com l'actual, és una

sort ser funcionari (jo també ho sóc, en excedència), perquè tenim garantit un lloc de treball.

La paraula "sort", de la qual vostè troba una accepció en el diccionari, no vol dir que ningú sigui funcionari per sort, sinó evidentment per mèrits, però l'altra accepció de "sort" és la de l'avantatge pel que fa a condició de lloc de treball que ara tenen tots els serveis públics.

El mateix avantatge que els treballadors de la indústria o dels serveis tenen respecte als funcionaris quan la situació econòmica és bona, doncs aleshores les retribucions solen ser més altes en els sectors privats que en els públics.

Sé també l'esforç que hem demanat ara als funcionaris, retallar el sou una mitjana d'un 5%, situació que hem aplicat també als polítics en percentatges superiors: en el meu cas un 15%, superior al que em corresponia, però per mi necessari moralment des

d'una òptica d'ètica i de pedagogia pública.

La decisió que més m'ha dolgut ha estat aplicar una reducció de sou als treballadors de l'Ajuntament, com també els ha costat a tots els empresaris del sector privat que han tingut que fer retallades semblants o superiors per garantir la viabilitat de les seves empreses i el manteniment de molts llocs de treball.

Sra. Llort, hem de ser tots responsables. Estem en una crisi important i des del sector públic hem de donar exemple en primer lloc, impulsant l'obra pública per generar llocs de treball fins a que les finances ens ho permetin i fent aquelles contencions de despesa, incloses les reduccions salarials i les disminucions de despeses en personal, quan la situació ho requereixi.

Crec que en aquest país els empresaris, els sindicats i les administracions públiques hem donat exemple de fer sacrificis en crisis anteriors i